

G. M. GOLYA

ORCID ID: 0000-0001-6529-7296

*candidate for the II year PhD degree,
specialty 011 Educational, pedagogical sciences,
Rivne State Humanities University, Rivne
e-mail: holia.halyna@rshu.edu.ua*

SOURCE BASE FOR THE STUDY OF BIOGRAPHIES OF TEACHERS OF THE LUTSK PEDAGOGICAL SCHOOL

Abstract. The source base of biographical studies of teachers of the Lutsk Pedagogical School was analyzed. It is proved that the source base of biographical research has its own specificity. It was determined that the use of the source base of biographical studies is possible only under the condition of critical analysis, which involves their identification, selection, classification, comparison and identification of their objective value. Official documents of a specific person are included among the sources of studying the biographies of teachers of the Lutsk Pedagogical School; statistical reference documents; autobiographical materials; correspondence; memoirs.

Keywords: source base, biographical studies, biographies, teachers, Lutsk Pedagogical School.

УДК 37(091)(477)-51:004.774

Т. О. ЗОЛОТАРЕНКО

ORCID ID: 0000-0002-7533-4676

*молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
e-mail: zolotarenkotetiana@ukr.net*

ОНЛАЙН-ПРОЄКТ «ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ: ПАМ'ЯТАЄМО, ШАНУЄМО!»: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У тезах розглянуто здобутки та перспективи онлайн-проєкту «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо». Проєкт було створено на основі інформаційно-біографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу». Його розробили і постійно розвивають та оновлюють фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2008 р.

Ключові слова: онлайн-проєкт, інформаційно-біографічного ресурс, педагоги України.

В умовах пандемії та упровадження воєнного стану on-line форми поширення інформації стають усе актуальнішими. Віддалений формат дає змогу розширити аудиторію користувачів. Дозволяє ознайомитися з потрібними матеріалами чи взяти

участь у заході, територіально віддаленому. Робота в Інтернеті у режимі реального часу значно спрощує процес поширення інформаційних потоків та полегшує упровадження наукових здобутків.

Історіографічний пошук засвідчив, що біографічні on-line проєкти – предмет досліджень Л. Д. Березівської [1;2;4]. Як зазначає вчена, вони «є ефективною формою поширення педагогічної біографіки, сприяють відновленню і збереженню національної педагогічної пам'яті.»[4].

З огляду на необхідність переосмислення знань про життя та діяльність, погляди та світоглядні цінності педагогів минулого, 12 червня 2022 р. відділ педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського розпочав on-line проєкт «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!». Протягом 2022 р. створено та опубліковано 22 дописи у соцмережах та на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Матеріали підготовлено про таких видатних педагогів:

1. Грінченко Марія Миколаївна (1863–1928) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.125033713540760/126787360032062/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31232>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5353423281376633/>
2. Стешенко Іван Матвійович (1873–1918) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/130878692956262/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31368>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5383949311657363/>
3. Бугайко Тетяна Федорівна (1898 – 1972) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/131281142916017/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31363>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5387918157927145/>
4. Крип'якевич Іван Петрович (1886–1967) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/131281619582636/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31367>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5387922821260012/>
5. Пчілка Олена (1849 – 1930) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/132608802783251/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31352>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5398484626870498/>
6. Куліш Пантелеймон Олександрович (1819-1897) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/141662505211214/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31672>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5479882652064028/>
7. Чамата Павло Романович (1898-1969) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/141958835181581/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31675>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5481817751870518/>
8. Чавдаров Сава Христофорович (1892 – 1962) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/145083674869097/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31717>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/photos/a.754048214647519/5513828105336149/>
9. Скрипченко Надія Федорівна (1931–1996) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpsb.sselsu/photos/a.122696390441159/146678948042903/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31719>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo?fbid=738480890818843&set=a.738170130849919>
10. Берлинський Максим Федорович (1764-1848) Facebook-сторінка відділу,

- URL:<https://www.facebook.com/dpssb.sselu/photos/a.122696390441159/147240851320046/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31722>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo?fbid=739201157413483&set=a.738170130849919>
11. Кониський Олександр Якович (1836-1900) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpssb.sselu/photos/a.122696390441159/147452401298891/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31724>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo?fbid=739271184073147&set=a.738170130849919>
12. Музиченко Олександр Федорович (1875-1937 (за деякими даними 1940)) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpssb.sselu/photos/a.122696390441159/148269237883874/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31789>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=742746453725620&set=a.738170130849919>
13. Астряба Олександра Матвійовича (1879–1962) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://tinyurl.com/y8d8c5ye>, Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31823>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://tinyurl.com/3fta5x3y>
14. Ярмаченка Миколу Дмитровича (1928–2010), Facebook-сторінка відділу: URL: <https://tinyurl.com/wvvrpxz5>, Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31834>; Facebook-сторінка ДНПБ, <https://tinyurl.com/32fhpr2j>
15. Дурдуківський Володимир Федорович (1874 – 1938) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpssb.sselu/photos/a.122696390441159/155116310532500/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31876>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=760328128634119&set=a.738170130849919>
16. Сухомлинський Василь Олександрович (1918 –1970) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/dpssb.sselu/photos/a.122696390441159/157737186937079/> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31915>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=769382304395368&set=a.738170130849919>
17. Драгоманов Михайло Петрович (1841 –1895) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=134394782674501&set=a.133861149394531> Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31937>, Facebook-сторінка ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=771031597563772&set=a.738170130849919>
18. Деполович Лідія Платонівна (1896–1943) Facebook-сторінка відділу, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=151621317618514&set=a.133861149394531> URL: Вебпортал ДНПБ, <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=32340> URL: Facebook-сторінка, ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo?fbid=818892456111019&set=a.738170127516586>
19. Рудницька Оксана Петрівна (1946 – 2002) Facebook-сторінка відділу, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=152911934156119&set=a.133861149394531> URL: Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=32401> Facebook-сторінка, ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=818892456111019&set=a.738170127516586>
20. Сковорода Григорій Савич (1722–1794) Facebook-сторінка відділу, <https://www.facebook.com/photo?fbid=153218470792132&set=a.133861149394531> URL: Вебпортал ДНПБ, URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=32397> Facebook-сторінка, ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=823410555659209&set=a.738170130849919>
21. Грінченко Борис Дмитрович (1863-1910) Facebook-сторінка відділу, <https://www.facebook.com/photo?fbid=154759497304696&set=a.133861149394531> URL: Вебпортал ДНПБ, URL: Facebook-сторінка, ДНПБ, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=828271121839819&set=a.738170130849919>
22. Залужний Олександр Самійлович (1886–1938) Facebook-сторінка відділу, URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=158447923602520&set=a.133861149394531> Вебпортал ДНПБ, URL: Facebook-сторінка, ДНПБ,

У таблиці 1 представлено список персоналій, про яких поширено інформацію у рамках on-line проєкту «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!» за перший квартал 2023 р., з посиланнями на дописи у соціальних мережах та на сайті ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

Список сторінок персоналій в онлайн-проекті «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!» (за I квартал 2023 року)

ППП	Роки життя	Коротка довідка	Акт посилання на портал	Акт посилання на сторінку Facebook ДНПБ	Акт посилання на сторінку Facebook відділу
Тесленко Іван Федорович	(1908 – 1994)	Відомий педагог, фахівець з методики навчання математики, перший доктор педагогічних наук в Україні в галузі методики навчання математики, автор класифікації навчального використання наочних посібників із геометрії та геометричних приладів і посібників із методики навчання математики.	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33358	https://www.facebook.com/photo/?fbid=864327854900812&set=a.738170130849919	https://www.facebook.com/photo/?fbid=168021945978451&set=a.133861149394531
Захаренко Олександр Антонович	(1937 – 2002)	Український педагог, громадський діяч, академік Академії педагогічних наук України, директор відомої в Україні авторської школи у селі Сахнівка на Черкащині (1966–2002).	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33648	https://www.facebook.com/photo/?fbid=869327261067538&set=a.738170130849919&locale=uk_UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=169824812464831&set=a.133861149394531
Юркевич Памфіл Данилович	(1826 – 1874)	Український мислитель, філософ і педагог, викладач Київської духовної академії, творець своєрідної філософської концепції – «філософія серця».	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33649	https://www.facebook.com/photo/?fbid=880291979971066&set=a.738170130849919&locale=uk_UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=173776988736280&set=a.133861149394531
Русова Софія Федорівна	(1856 – 1940)	Видатна українська педагогиня, громадсько-освітня діячка, письменниця, теоретикиня і практикуня у галузі дошкільного виховання, одна з організаторок жіночого руху.	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33644	https://www.facebook.com/photo/?fbid=881016206565310&set=a.738170130849919&locale=uk_UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=174114682035844&set=a.133861149394531
Лубенець Тимофій Григорович	(1855-1936)	Український педагог і діяч народної освіти, фахівець із теорії й методики початкового навчання, дошкільного виховання й освіти дорослих, викладач Першої київської гімназії, директор народних училищ Київської губернії, керівник дослідної трудової школи в Пущі-Водиці.	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33722	https://www.facebook.com/photo/?fbid=883212459679018&set=a.738170130849919&locale=uk_UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=174949895285656&set=a.133861149394531
Березняк	(1914	Кандидат педагогічних наук,	https://dnpb.gov.ua/ua/?news=33722	https://www.facebook.com/photo/?fbid=883212459679018&set=a.738170130849919&locale=uk_UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=174949895285656&set=a.133861149394531

Євген Степанович	– 2013)	викладач, учитель, директор шкiл, Герой України (2001), почесний член НАПН України.	gov.ua/ua/?news=33807	cebook.com/photo/?fbid=887448292588768&set=a.738170130849919&locale=uk-UA	facebook.com/photo/?fbid=176110231836289&set=a.133861149394531
Онищук Василь Онисимович	(1919– 1989)	Український педагог, учитель, відмінник народної освіти, фахівець у галузі дидактики, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України (1970-1982).	https://dnppb.gov.ua/ua/?news=33810	https://www.facebook.com/photo/?fbid=887452152588382&set=a.738170130849919&locale=uk-UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=176479481799364&set=a.133861149394531
Демков Микола Іванович	(1859 – 1939)	Видатний український педагог, учитель, організатор освіти, історик педагогіки, методист.	https://dnppb.gov.ua/ua/?news=33898	https://www.facebook.com/photo/?fbid=895785815088349&set=a.738170127516586&locale=uk-UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=184524760994836&set=a.133861149394531
Русько Олексій Микитович	(1906– 1964)	Український педагог, методист хiмiї, кандидат педагогічних наук (1948), керівник освіти, громадсько-освітній діяч.	https://dnppb.gov.ua/ua/?news=33957	https://www.facebook.com/photo/?fbid=898888848111379&set=a.738170127516586&locale=uk-UA	https://www.facebook.com/photo/?fbid=187336310713681&set=a.133861149394531
Соколянський Іван Панасович	(1889- 1960)	Професор, український вчений-педагог, педолог, фахівець із проблем спеціальної педагогіки, організатор освіти й науки, один із організаторів науково-дослідних інститутів педагогіки і дефектології в УРСР.	https://dnppb.gov.ua/ua/?news=34034	https://www.facebook.com/photo/?fbid=903920557608208&set=a.738170130849919	https://www.facebook.com/photo/?fbid=192278796886099&set=a.133861149394531
Ряпо Ян Петрович	(1880 – 1958)	Відомий український педагог, вчений, громадський і політичний діяч, заступник народного комісаріата освіти України.	https://dnppb.gov.ua/ua/?news=34105	https://www.facebook.com/photo/?fbid=907118643955066&set=a.738170130849919	https://www.facebook.com/photo/?fbid=195091356604843&set=a.133861149394531

Матеріали онлайн-проекту «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!» допомагають ознайомити суспільство з історією української освіти. Перспективним вважаємо подальше поповнення списку видатних педагогів та пошук і впровадження їхніх досягнень у практику роботи закладів освіти.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії:

найістотніші результати наукового дослідження. *Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану* : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського за результатами наук. дослідж. у 2022 р., 20 груд. 2022 р., Київ / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2022. С. 25–32. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733976/> (дата звернення: 09.03.2023).

2. Березівська Л. Д. Результати діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України в умовах воєнного стану за 2022 р. та завдання на 2023 р. *Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану* : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського за результатами наук. дослідж. у 2022 р., 20 груд. 2022 р., Київ / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2022. С. 6–24. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733975/> (дата звернення: 09.03.2023).

3. Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; наук. керівник проекту Л. Д. Березівська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. сайт. Київ, 2008–2022. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 09.03.2023).

4. Березівська Л. Д. Онлайн-проекти як форма поширення педагогічного біографічного знання в освітньо-науковому просторі. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2022. С. 424–426. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004349> (дата звернення: 09.03.2023).

UDC 37(091)(477)-51:004.774

T. O. ZOLOTARENKO

ORCID ID: 0000-0002-7533-4676

Junior Researcher

of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics at

V. O. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

e-mail: zolotarenkotetiana@ukr.net

ONLINE PROJECT

«EDUCATORS OF UKRAINE: WE REMEMBER, RESPECT!»: ACHIEVEMENTS AND PERSPECTIVES

Abstract. The theses examine the achievements and prospects of the online project «Educators of Ukraine: we remember, respect!». The project was created on the basis of the informational and biographical resource «Outstanding Teachers of Ukraine and the World». It was developed by the specialists of the V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine in 2008 and is constantly developing and updating.

Keywords: online project, informational and biographical resource, teachers of Ukraine.

УДК 373.3/.5.018.58Маринович

А. О. КУЗЬМИЧ

ORCID ID: 0000-0002-8793-9875

здобувачка ступеня PhD кафедри теорії і методики виховання,